
UUODEN AIKUISKASVATUKSELLINEN TEKO

”Aina voi etsiä vaihtoehtoisia tapoja ymmärtää omaa aikaansa”

Vuoden aikuiskasvatuksellisesta teosta palkittu
Karin Filander perää tieteenalan sisäistä keskustelua.

”AIKUISKASVATUS ON koulutusjärjestelmäkeskeisen tarkastelun rajoja ylittävä tutkimusala ja tieteidenvälinen kohtaamispaikka. Moninaisilla toimintakentillä aikuiskasvattajat tarvitsevat näkemyksellistä työotetta, joka yhdistää kasvatuksellisen, kulttuurisen, poliittisen ja sosiaalisen työn tuottamaa ymmärrystä tutkimuksesta ja kehittämisestä.”

Näin paikantaa ”Vuoden aikuiskasvatuksellisesta teosta” palkittu dosentti Karin Filander tieteenalansa kasvatustieteiden kentässä.

”Aikuiskasvatus on tuottanut uusia näkökulmia ja käsitteitä, joilla tutkimus lavenee koulutusjärjestelmäkeskeisyydestä yhteiskuntaan ja kulttuuriin. Aikuisten autonomia, demokratian ja tasa-arvon puolustaminen ovat tutkimuksen keskeisiä arvoja”, hän luonnehtii.

TUTKIMUSKOIIDE ON JATKUVASSA LIIKKEESSÄ

Filanderin oma tarkkailukulma alansa on aikuiskasvatuksen ja erityisesti työelämän tutkimuksen dosenttuuri Tampereen yliopistossa. Hän on perehtynyt erityisesti työelämän tutkimukseen ja sosiaalipedagogiikkaan.

”Aikuiskasvatustieteen suurin haaste on tunnistaa jatkuvasti muuntuvat tutkimuskohteensa ja silti säilyttää kosketus omiin historiallisiin juuriinsa”, hän linjaa.

Siksi tutkijoilla pitää olla edes jossain määrin yhteisymmärrystä tieteenalansa tutkimuskohteista, pe-

”Sivistyksen vapauden tiloja tarvitaan kipeästi elämän merkityksellisyyden lisääjinä ja uuden ymmärryksen löytämisen ja vapaan hengittämisen ja harrastamisen tiloina”, Karin Filander sanoo.

ruskäsitteistä, teoriaperustasta ja lähestymistavoista. Näin ei kuitenkaan ole. Jaettu keskustelu tutkimusalan perustasta on Filanderin harmiksi kovin vähäistä. Hän kutsuu tieteenalan itseymmärrystä ’meisyydeksi’.

Filander itse virittää keskustelua monella kentällä. Hän johtaa Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuraa, toimittaa *Aikuiskasvatus*-tiedelehteä, vaalii kansainvälisiä verkostoja, joista tutuin on eurooppalaisen aikuiskasvatuksen tutkimusseura ESREA.

Raadin perustelut

Palkinnonsaaja on todellinen aikuiskasvatuksen moniottelija. Hänet tunnetaan aktiivisena ja kriittisenä, provosoivanakin keskustelijana, joka on pitänyt esillä monipuolisesti aikuiskasvatustiedettä koskevia tärkeitä teemoja. Hän on puolustanut aikuiskasvatustiedettä tilanteessa, jossa tieteenala on monissa yksiköissä uhattuna profiloinnin seurauksena sekä pitänyt tieteellisten seurojen puolta aikana, jona niissä toimimisesta ei ansiopistein palkita.

Palkinnonsaajan tutkimuskohteet kattavat aikuiskasvatuksen kentät laaja-alaisesti. Hänen keskeisiä tutkimusteemojaan ovat olleet

- julkisen sektorin kulttuurinen murros ja markkinakäänte, ammattien jälkeinen aika ja muuttuvat toimijaidentiteetit, jotka liittyvät toiminnan eetoksen ja arvolahtökohtien uudelleen arviointiin
- yhteiskunnan pedagogisoitumisen ja työn subjektivoitumisen teemat, kuten sosiaalipedagogiikkaa jälkmodernin yhteiskunnan pedagogiikkana sekä syvenevä yksilöityminen ja irrottautuminen traditioiden ja kollektiivisesti määrityvien minuuksien ja solidaarisuuksien käytännöistä

- uusi talous, uusi työ ja uudenlainen aikuisuus suhteessa vähemmän näkyvään ohjauksellisuuteen, jatkuvaan keskenkasvuuteen sekä uusliberalistisen individualismin ihanteisiin
- aikuiskasvatuksen kiinnittyminen uudelleenrakentumisen ja hallinnonin problematiikkaan sekä elinikäisen oppimisen diskurssin yhteydet yhteiskunnan uudenslaisiin hallinnonin käytäntöihin.

Palkinnonsaaja on toiminut ansiokkaasti

- Aikuiskasvatuksen Tutkimusseuran (ATS) esihenkilönä ja puheenjohtajana jo kahdeksan vuotta sekä yhdistysaktiivina eri tehtävissä pian 20 vuotta
- Aikuiskasvatus-tiedelehden toimituskunnassa vuodesta 2001
- Eurooppalaisen aikuiskasvatuksen tutkimusseuran (ESREA) johtoryhmässä vuosina 2014–2017.

Ja kaiken tämän lisäksi – tai siitä huolimatta – hän on pidetty opettaja.

Paideian ja ATS:n liekki loimuaa palkinnonsaajassa voimakkaana ja välittyen kirkkaana tulevillekin aikuiskasvatuksen sukupolville.

KRIITTISYYS ON SELVIITYMISKEINO

’Meisyyden’ lisäksi tutkijoilta vaaditaan Filanderin mukaan sinnikkyyttä pitää kiinni kriittisestä näkökulmastaan, sillä talouden ja tehokkuuden palvelukseen valjastettu kehittämisretoriikka jyllää yliopistossakin.

”Aikuiskasvatuksen tutkijat ja kehittäjät ovat liiankin taipuvaisia ja yliopistojen nykyoloissa usein pakotettuja juoksemaan kritiikittä muotivirtauksen

ja kulloinkin ajankohtaisten tutkimusrahoitusten perässä”, tutkija ja opettaja kritisoi.

Yhtä peräänantamattomasti kuin Filander vastustaa tutkimuksen markkinoistumista ja näkökulmien kaventumista hän puolustaa uteliaisuutta ja kyseenalaistamisen taitoa.

”Aina voi etsiä vaihtoehtoisia tapoja ymmärtää omaa aikaansa. Syrjäytymisen, osattomuuden, ulkopuolisuuden ja toiseuden muodot ja kysymykset herättävät tutkijan kiinnostukseni.”